

PAPER DETAILS

TITLE: Siniföğretmenlerinin Mesleklerine İlişkin Düşünceleri: (Üsküdar Kadıköy Ümraniye ve Maltepe Örneği)

AUTHORS: Cihangir DOĞAN

PAGES: 33-45

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/100964>

SINIFÖĞRETMENLERİNİN MESLEKLERİNE İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ:

(Üsküdar Kadıköy Ümraniye ve Maltepe Örneği)

Doç. Dr. Cihangir DOĞAN*

ÖZET

Türkiye'de ilköğretime verilen öneme paralel olarak, sınıf öğretmeni yetiştirilmeye de önem verilmiştir. Ülkemizde ilköğretime öğretmen yetiştirmede önemli gelişmeler kaydedilirken, geçen süreç içerisinde uygulanan tutarsız politikalar nedeniyle, öğretmenlik mesleğinin istenilen duruma kavuştuğunu söylemek güç görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı Türkiye'de sınıf öğretmeni yetiştirme politikalarını kısaca inceleyerek, günümüzde sınıf öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin görüşlerini birinci kaynaktan belirlemek ve konuyla ilgili çalışmalara yeni bir boyut kazandırmaktır.

Araştırma Mart-Mayıs 2003 öğretim yılında Üsküdar, Kadıköy, Ümraniye ve Maltepe ilçelerinde görev yapan sınıf öğretmenlerinden tesadüfi örneklem sistemiyle seçilmiştir. Örnekleme oluşturan 211 sınıf öğretmenine 25 soruluk görüşme formu uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Öğretmenlik, Düşünce, Beklenti

PRIMARY TEACHERS' ASSESSMENT OF THEIR PROFESSION

An importance is given both primary education and primary teacher training in Turkey But it is not easy to say that teaching profession reached the quality which is expected, due to educational politics that are lack of reality.

Aim of this research is to reach a perception by determining primary teachers views about their profession from the primary evidence provided by them.

* M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, Öğretim Üyesi.
Bu Makale 8-10 Ekim 2004, Tarihinde Uluslar Arası 2. Balkan Eğitim Bilimleri Kongresinde Sunulmuştur

This research was conducted between March and May 2003 via questionnaires including twenty five question (interviews forms) which were completed by 211 teachers who worked in Üsküdar and Kadıköy district's primary schools of İstanbul and were selected randomly.

Keyword: Student, Teaching, Opinious, Expectation

GİRİŞ

Türkiye’de bugünkü anlamda ilk olarak ilköğretime öğretmen yetiştiren okulun 16 Mart 1848’de öğretime başladığı kabul edilmektedir (Akyüz, 2001:150). Bu okulun kuruluşunda öğretmen adaylarının nitelikli yetişmesi için, gerek öğrenci seçiminde ve sınav sisteminde, gerekse ekonomik alanlarda önemli tedbirlerin alındığı görülmektedir.

Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirilmesi bakımından başlangıçtan günümüze kadar 150 yılı aşan uzun bir dönemde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Cumhuriyetin başında altı yıl olan ilköğretim süresi beş yıla indirilirken, öğretim süresi dört yıl olan öğretmen okullarının ders programı yeniden düzenlenerek eğitim süresi beş yıla çıkarılmış ve 1926 tarihinde ilkokul öğretmenleri “İlk Muallim Mektepleri” ve “Köy Muallim Mektepleri” olmak üzere iki kaynaktan yetiştirilmiştir (M.E.B., 1992,:8).

Öğretmen okullarının öğrenci sayısının yetersizliği ve köy öğretmeni açığı gibi nedenlerle nüfusu öğretmen gönderilmesine yeterli sayılmayan ve üç yıllık ilkokullara öğretmen yetiştirmek amacıyla 1935–1936 öğretim yılında köy öğretmenliği kursları düzenlenmiş, bu kurslara askerliğini erbaş olarak yapan ve okuma-yazma bilen köy gençleri alınmıştır (Arslanoğlu, 1997;176).

1939’a gelindiğinde ilkokul öğretmenlerinin “Şehir Öğretmen Okulları”, “Eğitim Kursları” ve “Köy Enstitüleri” olmak üzere üç kaynaktan yetiştirildiği görülmektedir (Güler, 1998:20–21). 1932–1933 öğretim yılında ilk öğretmen okullarının eğitim süresi altı yıla çıkarılmış, 1970–1971 öğretim yılında bu okulların eğitim süresi ortaokuldan sonra 4 yıla çıkarılmış, 1974–1975 öğretim yılında liseden sonra 2 yıla çıkarılmış ve 1989–1990 öğretim yılından itibaren liseden sonra 4 yıl olmuştur (Şahin, 1998: 91–99).

Görüldüğü gibi ilk öğretmen okulları Cumhuriyetin başından günümüze kadar geçen tarihi süreç içerisinde önemli gelişmeler kaydetmiştir. Öğretmenlerin kalitesinin iyileştirilmesi bakımından sınıf öğretmenliğinin üniversite bünyesine alınması ve sınıf öğretmenlerini yetiştirme işinin

üniversitelere bırakılması, bu meslek açısından önemli bir gelişmedir. Bu gelişmelerin en iyi noktalarından biri de sınıf öğretmenlerinin farklı kaynaklardan yetişmesi yerine, aynı kaynaktan yetişmesinin sağlanmasıdır.

Ayrıca sınıf öğretmenliğinin üniversite bünyesinde belirli standartlara kavuşturulması, bilimsel çalışma ve akademik kariyer kazanma fırsatı sağlanması, meslek standartlarının yükseltilmesi bakımından önem taşımaktadır (Doğan, 2003:91).

Sınıf öğretmenliğinin bu tür gelişmelerine karşılık, geçmişten günümüze kadar uygulanan politikaları incelediğimizde bu mesleğin günümüzde tam anlamıyla kurumsallaştığını söylemek güç gözükmektedir. Çünkü sınıf öğretmeni yetiştirme politikalarında; bir taraftan kaliteli öğretmen yetiştirmek amacıyla ciddi girişimler ve değişiklikler yapılırken, diğer taraftan bu gelişmelere paralel olarak kısa zamanda düşük maliyetle çok sayıda öğretmen yetiştirme uygulamaları dikkati çekmektedir. Yedek subay öğretmenler, vekil öğretmenler, mektupla öğretmen yetiştirme, hızlandırılmış programla öğretmen yetiştirme, askerliğini öğretmen olarak yapma, öğretmenlik formasyonu ve çeşitli meslek dışı fakülte mezunlarının sınıf öğretmeni olarak atanması bu anlayışın uygulandığı olarak gözükmektedir (Akyüz, 2001:352-353).

Sınıf öğretmenliğinin meslekleşmesi ve kalitesinin olumsuz yönde etkilenmesi bakımından önemli sorunlardan biri de, bu mesleğe önemli oranda meslek dışından atama yapılmasıdır. 1960'lı yıllarda ortaokul mezunu ve liseden belge alan binlerce vekil öğretmenin asaleten atanması (Kaya,1991:12) ve son yıllarda görülen (1996–2002) öğretmenlik mesleği dışında herhangi bir üniversite bitirmiş on binlerce gencin sınıf öğretmenliğine atanması dikkati çekmektedir (M.E. B, 2002:211).

AMAÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı teorik olarak sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesinde Cumhuriyetin başından günümüze kadar uygulanan değişik politikaları inceledikten sonra, bu gelişmeler doğrultusunda günümüzde sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüş ve düşünceleri hakkında birinci kaynaktan bilgi edinmek, bu bilgiler doğrultusunda konuyla ilgili çalışmalara yeni bir bakış açısı kazandırmaktır. Bu nedenle araştırmayla ilgili bilgilere ulaşmak amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğini isteyerek seçme durumu nedir?

Sınıf öğretmenleri öğretmenlik mesleğini seçtikleri için memnun mudur?

Sınıf öğretmenleri görevleriyle birlikte ikinci bir işte çalışmakta mıdır?

Sınıf öğretmenleri mesleği bırakıp başka bir işte çalışmak istiyor mu?

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetine göre, öğretmenlikten memnun olmalarında farklılık var mıdır?

Bu araştırma Mart-Mayıs 2003 öğretim yılında İstanbul'un Üsküdar, Kadıköy, Ümraniye ve Maltepe ilçelerinde gerçekleşmiştir. Tarama modeli yöntemiyle seçilen 86 erkek, 125 bayan olmak üzere 211 sınıf öğretmenine anket ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmayla ilgili düzenlenen 25 soruluk anketle birlikte, öğretmenlerin meslekleriyle ilgili kişisel düşünceleri ve problemleri karşılıklı görüşülerek araştırma konusu hakkında bilgi toplanmıştır. Anket tekniğiyle elde edilen bulgular SPSS paket programında frekans ve yüzdeler çıkarılırken, bazı soruların birbirleriyle ilişkisini belirlemek için ki-kare tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

1- Öğretmenlerin Özellikleri:

Çizelge 1: Cinsiyetleri

	f	%
Erkek	86	40.8
Kadın	125	59.2
Toplam	211	100

Çizelge 1'de görüldüğü gibi, cinsiyet bakımından örneklem grubunu oluşturan 211 sınıf öğretmeninden yaklaşık beşte ikisi erkek ve beşte üçü kadındır.

Çizelge 2: Doğum Yerleri

	f	%
Köy-Kasaba	58	27.5
İlçe	76	36
İl	45	21.3
Büyükşehir	32	15.2
Toplam	211	100

Çizelge 2’de örnekleme katılan sınıf öğretmenlerinin dörtte biri köy-kasaba doğumlu, beşte üçten fazlası köy-kasaba ve ilçe doğumludur. Buna karşılık öğretmenlerin üçte birden fazlası il ve büyük şehir doğumludur. Öğretmenlik mesleğini daha çok alt ve orta gelir gruplarına sahip ailelerin çocukları tercih etmesi nedeniyle, eskiden yaygın olarak kırsal kökenli insanların bu meslekte çalıştığı bilinmektedir (Celkan, 1987:94).

Günümüzde sınıf öğretmenliğini tercih eden gençlerin kent doğumlular lehine değiştiği görülürken, bu konuda bazı araştırmacılar yeni öğretmen yetiştirme modelinin kırsal yörelerden gelen kaynağı daha da azaltacağını belirtmişlerdir (Okçabol ve Gök, 1998:87).

Çizelge 3: Öğretmenlerin Yaş Dağılımı

	f	%
20-29 yaş	28	13.3
30-39 yaş	55	26.1
40-49 yaş	93	44.1
50-59 yaş	35	16.6
60 +	-	-
Toplam	211	100

Çizelge 3’te örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin yaklaşık beşte ikisinden fazlasını 40-49 yaşındakiler oluştururken, bunların beşte üçünden fazlasını 40-59 yaşındaki öğretmenler oluşturmaktadır. Bu çalışmada dikkati çeken önemli bir nokta da, örneklem grubuna katılan 211 öğretmenden 60 yaş ve üstünde olanlara rastlanılmamıştır.

Araştırma yapılan bu ilçelerde genç öğretmen oranının düşük olması son yıllardaki norm kadro uygulamasının ve öğretmenlerin hizmet yılının puanlanmasına göre merkezi okullarda görevlendirilmelerinin etkili olduğu söylenebilir.

Çizelge: 4 Öğretmenlerin En Son Bitirdiği Okul

	f	%
Eğitim Fakültesi	78	37.3
Fen-Edebiyat Fakültesi	23	11
Öğretmen Lisesi	6	2.8
Eğitim Enstitüsü	64	30.6
Eğitim Yüksek Okulu		
İktisadi İdari BİL., Turizm	7	3.3
Sosyal Hizmetler		
Ziraat	2	1
Açık Öğretim	29	14
Toplam	209	100

Çizelge 4'e baktığımızda sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %85'i öğretmen lisesi, öğretmenlik esnasında açık öğretimi bitirmiş, eğitim enstitüsü, eğitim yüksek okulu ve eğitim fakültesi mezunudur. Yani örnekleme oluşturan sınıf öğretmenlerinin beşte dördü gibi önemli kısmı öğretmenlik kökenli bir okul bitirmiştir. Bunların öğretmen lisesi mezunu olanlarının oranı %2,8'dir. Buna karşılık ankete cevap veren 209 sınıf öğretmeninden yaklaşık %15'i öğretmenlik mesleği ile ilgili herhangi bir okul bitirmemiş, meslek dışından sınıf öğretmenliğine atanmıştır.

Çizelge 5: Öğretmenlik Mesleğinde Çalışma Süresi

	f	%
0-5 sene	26	12.3
6-10 sene	41	19.4
11-15 sene	20	9.4
16-20 sene	13	6.1
21 +	111	52.8
Toplam	211	100

Sınıf öğretmenlerinin meslekte çalışma sürelerine bakıldığında bunların yarısından fazlasının 21 senenin üstünde çalıştığı görülmüştür (Çizelge 5). 0-5 sene meslekte çalışan öğretmenlerin oranı %12 civarındadır. Bu durumda örnekleme oluşturan öğretmenlerin önemli kısmı, yani onda dokuzu sınıf öğretmenliği konusunda yeterli deneyim kazanmış kimselerdir.

Çizelge 6: Algılanan Ekonomik Durum

	f	%
Az gelirli	40	19.1
Orta halli	124	59
İyi	43	20.5
Çok iyi	3	1.4
Toplam	210	100

Örnekleme katılan sınıf öğretmenlerinin kendi ekonomik durumlarını değerlendirmesi bakımından yaklaşık beşte dördü ekonomik durumunu orta veya iyi halli olarak algılayırken, bunların yaklaşık beşte biri ekonomik durumunu yetersiz görmektedir (Çizelge 6). Buna karşılık, Türk Eğitim-Sen'in yaptırdığı bir araştırmada (2002) öğretmenlerin %86'sının kendilerini az gelirli olarak algıladığı kaydedilmektedir (Türk Eğitim-Sen:Bült.,2002,Say.,24)

Çizelge 7: İkinci Bir İşte Çalışanlar

	f	%
Çalışıyor	36	17.2
Çalışmıyor	174	82.8
Toplam	210	100

Örnekleme katılan sınıf öğretmenlerinin %17,2'si görev dışında ikinci bir işte çalıştığını belirtirken, bunların %82,8'i ikinci bir işte çalışmadığını söylemiştir. Bu konuda yapılan araştırmalarda öğretmenlerin genellikle ikinci bir işte çalışma oranı bizim elde ettiğimiz bulguların üç dört katı daha yüksektir. Okçabol'un (1998) yaptığı araştırmada öğretmenlerin %70'inin ikinci bir işte çalıştığı kaydedilmiştir ((Okçabol ve Gök, 1998:87). Bizim yaptığımız araştırmada ikinci bir işte çalışanların oranının diğer araştırmalardan daha düşük olmasında, örneklemi oluşturan öğretmenlerin yarıdan fazlasının kadın olması, önemli bir neden olarak gösterilebilir.

2- Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Düşünceleri

Çizelge 8: Öğretmenlik Mesleğinin İsteyerek Seçilmesi

	f	%
İsteyerek	183	87.1
İstemeyerek	27	12.9
Toplam	210	100

Sınıf öğretmenlerinin beşte dördten fazlası öğretmenlik mesleğini kendisi isteyerek seçerken, bunların onda birden fazlasının sınıf öğretmenliğini istemeyerek seçtiği görülmüştür (Çizelge 8). Bilindiği gibi insanın çalıştığı mesleğini isteyerek seçmesi, meslekteki başarısının ve verimliliğinin artmasında önemli bir faktördür.

Çizelge 9: Öğretmenlik Görevinden Memnun Olma

	f	%
Memnun	190	90.5
Memnun değil	20	9.5
Toplam	210	100

Çizelge 9'da görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin yaklaşık onda dokuzu öğretmenlik mesleğinden memnun olduğunu söylerken, bunların yaklaşık onda biri de öğretmenlik yapmaktan memnun olmadığını belirtmiştir. Kısaca örnekleme katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu mesleklerinden memnundur.

Öğretmenlik mesleğini sevme ve beğenme konusunda dikkati çeken önemli bir sonuç'ta 2002-2003 öğretim yılında Marmara Bölgesindeki sınıf öğretmenliği bölümlerinde eğitimlerini sürdüren birinci sınıf ve son sınıf öğrencilerinin görüşleridir (Doğan, 2003: 133-134).

Çizelge 10: Öğretmen Adaylarının Öğretmenliği Sevmeleri

	1. Sınıf f.	%	4. Sınıf f.	%
Seviyor	459	66.1	519	71.6
Kararsız	179	25.8	171	23.4
Sevmiyor	56	8.1	36	5
Toplam	694	100	726	100

Çizelge 10'da görüldüğü gibi birinci sınıf öğrencilere göre, son sınıflarda öğretmenlik mesleğini sevenlerin oranı yükselirken, mesleği sevmeyenlerin oranında düşüş kaydedilmiştir. Kararsızların oranında büyük farklılık olmamakla birlikte son sınıflarda biraz daha düşüş görülmüştür. Elde edilen bu verilere göre öğretmen adayları meslekte çalışan öğretmenlerden daha düşük oranda öğretmenliği sevmektedir.

Çizelge 11: Öğretmen Adaylarının Öğretmenliği Beğenmesi

	1. Sınıf f.	%	4. Sınıf f.	%
Beğeniyor	426	61.4	451	62.2
Kararsız	189	27.2	190	26.2
Beğenmiyor	79	11.4	85	11.6
Toplam	694	100	726	100

Çizelge 11'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının yaklaşık beşte üçü öğretmenlik mesleğinin sevilen ve beğenilen bir meslek olduğunu kabul etmektedir. Bu durum öğretmenlik mesleği için önemli bir konudur. Bilindiği gibi meslek mensuplarının kendi mesleklerini sevmeleri, gerek iş verimliliğinin artmasında, gerekse psikolojik açıdan bireyin iş doyumunda önemli katkılar sağlamaktadır. Buna karşılık sınıf öğretmenlerinin meslekten memnuniyetleri ve mesleği isteyerek seçme oranı öğretmen adaylarından daha yüksektir.

Çizelge 12: Öğretmenliği Seçtiği İçin Pışman Olma

	f	%
Pışman olan	23	11
Pışman olmayan	187	89
Toplam	210	100

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin yaklaşık onda biri öğretmenlik mesleğini seçtiği için pişmanlık duyarken, bunların onda dokuzu pişmanlık duymamaktadır (Çizelge 12).

Çizelge 13: Başka Bir Meslekte Çalışmak İstenilmesi

	f	%
Evet, istiyor	38	18
Hayır, istemiyor	173	82
Toplam	210	100

Çizelge 13'te görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin yaklaşık beşte biri, fırsatı olsa öğretmenliği bırakıp başka bir meslekte çalışmak istediğini belirtirken, öğretmenlerin beşte dördü başka bir meslekte çalışmak istemediğini belirtmiştir. Bu konuda örneklemini oluşturan öğretmenlerin çoğunluğunun kadın olması, öğretmenlik mesleğinden memnun olmalarında önemli bir etken sayılabilir.

Çizelge 14: Cinsiyete Göre Öğretmenlik Mesleğini Seçtiği İçin Pişman Olma

Öğret. Seç. Piş. Duyma Cinsiyet	Pişman oluyor	Pişman olmuyor	Toplam
Erkek	20 %23.4 %57.1	65 %76.6 %37.6	85
Kadın	15 %12.2 %42.9	108 %87.8 %62.4	123
Toplam	35	173	208

$$X^2 = 6.041 \quad SD=2 \quad P<0,04$$

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetine göre öğretmenlik mesleğini seçenlerin pişman olup olmama durumu karşılaştırılmış, erkek öğretmenler (%23,4) kadın öğretmenlere göre (12,2) daha yüksek oranda öğretmenlik mesleğini seçtiği için pişmanlık duymaktadır. Buna karşılık erkek öğretmenlerin %76,6'sı ve kadın öğretmenlerin %87,8'i öğretmenlik mesleğini seçtiği için pişmanlık duymamaktadır (Çizelge: 14). Kısaca erkek öğretmenler daha yüksek oranda öğretmenlik mesleğini seçtiği için pişman olmaktadır.

Çizelge 15: Cinsiyete Göre Öğretmenlik Mesleğinin İsteyerek Seçilmesi

Öğret. Mes. İsteme Cinsiyet	İsteyerek seçti	İstemeyerek seçti	Toplam
Erkek	70 %81.4 %37	16 %18.6 %61	86
Kadın	113 %91.9 %62.1	10 %8.1 %38.5	123
Toplam	183	26	209

$$X^2 = 7.388 \quad SD=3 \quad P<0,01$$

Öğretmenlerin cinsiyetine göre öğretmenlik mesleğini isteyerek seçme arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı çıkmıştır. Kadın öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini isteyerek seçme oranı erkek öğretmenlerden daha yüksektir. Kadın öğretmenlerin %91,9'u öğretmenlik mesleğini isteyerek seçerken, erkek öğretmenlerde bu oran %81,4'tür. Buna karşılık kadın öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini istemeyerek seçenlerin oranı (%8,1) erkek öğretmenlerden (18,6) daha düşüktür (Çizelge 15).

Çizelge 16: Öğretmenliğin İstenilmesine Göre Başka Meslekte Çalışmayı Düşünme

Başka işte Çalışma Öğretmenliği İsteme	Başka işte çalışmak istiyor	Başka işte çalışmak istemiyor	Toplam
İsteyerek seçti	23 %12.8 %65.7	157 % 87.2 %91.3	180
İstemeyerek seçti	12 %46,2 %34.3	14 %53.8 %8.1	26
Toplam	35	171	206

$$X^2=226.306 \quad SD:6 \quad P<0,00$$

Mesleği isteyerek seçen öğretmenlerin %12.8'i başka bir işte çalışmak istediğini belirtirken, mesleği istemeyerek seçen öğretmenlerin %46.2'si başka bir meslekte çalışmak istediğini belirtmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlik mesleğini isteyerek seçenlerden istemeyerek seçenlere doğru başka bir işte çalışmak isteyenlerin oranında artış gözükmemektedir. Tablo 16'da görüldüğü gibi, öğretmenlik mesleğini istemeyerek seçenlerin yaklaşık yarısı öğretmenlik dışında başka bir işte çalışmak istemektedir. Bu durum öğretmenlik mesleği için olumsuz bir noktadır.

Çizelge 17: Cinsiyete Göre Öğretmenliği Bırakmak İsteme

Öğrt. Bırak. İsteme Cinsiyet	Öğrt. Bırakmak istiyor	Öğrt. Bırakmak istemiyor	Toplam
Erkek	21 %24.3 %57.1	65 % 75.7 % 37.6	86
Kadın	15 %12.2 %42.9	108 % 87.8 % 62.4	123
Toplam	36	173	209

$\chi^2=6.041$ SD:2 P<0,04

Öğretmenlerin cinsiyeti ile bir fırsatını bulduğunda mesleği bırakmayı düşüneler arasındaki istatistiksel ilişki anlamlı çıkmıştır. Bir fırsatını bulduğunda mesleği bırakmak isteyen erkek öğretmenlerin oranı kadın öğretmenlerden daha yüksektir. Buna karşılık meslekte çalışmayı bırakmak istemeyenlerin %37,6'sını erkek öğretmenler oluştururken, %62,4'ünü kadın öğretmenler oluşturmaktadır (Çizelge 17).

ÖNERİLER

Öğretmenin kişiliği, mesleki bilgisi, becerisi ve formasyon'u mesleğiyle yakından ilgilidir. Genellikle günümüzde görev yapan öğretmenlerin çeşitli nedenlerle mesleğe karşı ilgilerinin ve mensubiyet duygularının yetersiz olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, özellikle öğretmenlere meslek bilinci ve meslek ideali verilmelidir.

Sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu mesleği isteyerek seçmektedir. Öğretmenlerin mesleklerini isteyerek seçmelerine rağmen, istenilen verimin elde edilememesi; iş doyumuna ulaşamama, sıradanlaşma ve tükenmişlik olarak görülebilir. Bu durumun arka planında öğretmenlerin ekonomik ve sosyal imkânlarının yetersiz olması ve mesleğin toplumdaki statüsünün önemli yer tuttuğu söylenebilir.

Öğretmenlik mesleği açısından dikkati çeken önemli noktalardan biri de öğretmenden istenilen hizmetlerle, bunlara ödenen karşılık arasında önemli farkların olmasıdır. Bu nedenle öğretmenlik mesleğinin cazip ve çekici hale getirilmesinde ekonomik durumunun iyileştirilmesi, önemli faktörlerden biridir.

Öğretmenlik mesleği başka üniversite mezunlarına kapatılarak, sağlıklı ve kalıcı bir yasal temele oturtulmalıdır. Eğitimciler genellikle meslek dışından

öğretmen alınmasına, mesleğin statüsünün aşınması ve kalitesinin düşmesi nedeniyle karşı gelmelerine karşılık (Akyüz,1998;274, Oktay,1991;188, Akyüz,1998;35), öğretmen açığının kapatılamayışı ve eğitimin ertelenemeyişi nedeniyle öğretmen istihdam politikalarının olumsuz etkilendiği kaydedilmektedir. Bu nedenle öğretmen yetiştirme politikaları sistemli bir biçimde yapılandırılmalı, öğretmen ihtiyacı uzun vadeli hesaplanarak, öğretmen yetiştiren fakültelerin öğrenci kontenjanları buna göre ayarlanmalıdır.

Son yıllarda dikkati çeken, öğretmenlik mesleğinin giderek kırsal kökenli gençlere kapatılması yerine, eskiden olduğu gibi kırsal kökenli başarılı olan gençler öğretmenlik mesleğine çekilmelidir.

Öğretmenlik mesleğinin cazip hale gelmesinde meslektaşlar arasında birliğin ve meslek dayanışmasının sağlanması, çalışma şartlarının ve özlük haklarının iyileştirilmesi, rotasyon probleminin çözülmesi, haksız tayin uygulamalarının kaldırılması, gereksiz yere bürokratik zorlukların önlenmesi ve Milli Eğitim Bakanlığındaki üst kademelerin mesleğe sahip çıkması gibi konular önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Akyüz, Y. (2001), *Türk Eğitim Tarihi*, Alfa Yay., İstanbul.
- Akyüz, H. (1998), "Öğretmen Eğitimi Konusunda Bir Öneri", *Milli Eğitim*, Sayı:137, Ankara, s(34-36).
- Arslanoğlu, İ. (1997), *Türk Eğitim Sistemi*, Ankara.
- Celkan, H.Y. (1987), "Öğretmen Yetiştirmenin Toplumsal Açısından Tetkiki", *Öğretmenin Dünyü Bugünü Geleceği Sempozyumu*, Gazi Üniversitesi, s(85-98).
- DPT, (2001), *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005*, Ankara.
- Doğan, C. (2003), *Türkiye'de Öğretmenlik Mesleğinin Sorunları*, Burak Yayınevi, İstanbul.
- Dursunoğlu, H. (2003), "Cumhuriyet Döneminde İlköğretime Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi Gelişimi" *MEB. Dergisi*, Sayı 160, Ankara.
- Güler, A. (1998), "Öğretmen Yetiştirme", *Milli eğitim*, Sayı:137, s(20-21).
- Kaya, Y.K. (1991), "Öğretmenler Gününün Düşündürdükleri", *Milli Eğitim*, sayı:112, Ankara, s(11-13).
- Milli Eğitim Bakanlığı, (1992), *Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon*, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2002), *2002 Yılı Başında Milli Eğitim*, Ankara.

- Şahin, M. (1998), "İlköğretimde Öğretmen Yetiştirme Süreleri", *Milli Eğitim*, Sayı:137, s(91-99).
- Türk Eğitim-Sen(2002). *Bülten*, Yıl:2, Sayı:24, Şubat 2002.
- Okçabol R. ve Gök F. (1998), *Öğretmen Profili*, Eğitimsen Yayını.
- Oktay, A. (1991), "Öğretmenlik Mesleğinin Ve Öğretmenin Nitelikleri", M.Ü. Atatürk Eğit. Fak. Eğitim Bilimleri Dergisi, İstanbul, s(187-193).
- Ünal, Z. (2003), *Öğretmenlerde İş Doyunu ve Örgütsel Vatandaşlık*, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Afyon.